
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Клименко К.О.

Науковий керівник: доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, к.е.н. Селіванова Н.М.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Основні фонди підприємств різних форм власності охоплюють велику кількість засобів праці. Їх якісний склад і раціональне співвідношення значно впливають на розвиток виробництва, оскільки вони є виміром і основою розвитку продуктивних сил, забезпечують відповідний рівень і темпи збільшення виробництва продукції та підвищення продуктивності праці.

Основні засоби – це сукупність матеріально-речових і нематеріальних цінностей та об'єктів, які належать установі, забезпечують її функціонування і мають очікуваний термін корисної дії чи експлуатації понад один рік [1, с.115].

Порядок обліку основних засобів у сучасних умовах господарювання має низку невирішених проблем, серед яких потребує уваги визначення класифікації основних засобів.

Питаннями щодо класифікації основних засобів займаються багато провідних вчених-економістів, зокрема Атамас П.Й., Бутинець Ф.Ф., Войнаренко Н.П., Войтенко В.І., Голов С.В., Білуха М.Т., Завгородній М.М., Лінник В.Г., Осадчий Ю.І., Пушкар М.С., Сопко В.В., Швець В.Г. та інші.

Згідно П(С)БО 7 основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [2].

У ПКУ надане таке визначення основних засобів – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у госпдіяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад 1 рік [3].

П.Й. Атамас вважає, що до складу основних засобів належать земельні ділянки, будинки, споруди, силові машини й обладнання, транспортні засоби, інструменти, обчислювальна техніка, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження [4, с.124].

На думку Ф.Ф. Бутинця усі основні засоби бюджетних установ можна згрупувати за відповідними галузями, які, у свою чергу, формуються під впливом видів діяльності. Зокрема, можна розглядати необоротні активи галузей освіти, науки, культури, охорони здоров'я тощо [5, с.278].

В той же час О.П. Гаценко вважає, що відповідно до другої класифікаційної ознаки доцільно розрізняти основні та допоміжні необоротні активи. До основних необоротних активів варто відносити об'єкти, що ідентифікуються як необоротні активи й беруть безпосередню участь у виконанні основних профільних функцій відповідної установи

(навчання, медична допомога, наукові дослідження тощо). До таких активів належать адміністративні корпуси й приміщення, транспортні засоби адміністративного призначення, канцелярське й господарське обладнання управлінських структурних підрозділів тощо [6, с.158].

С.В. Свірко зауважує, що склад основних засобів доволі різноманітний, а тому вони потребують класифікації. Згідно з наявною практикою необоротні активи можна класифікувати за такими ознаками, що представлені на рис. 1 [7, с.110]:

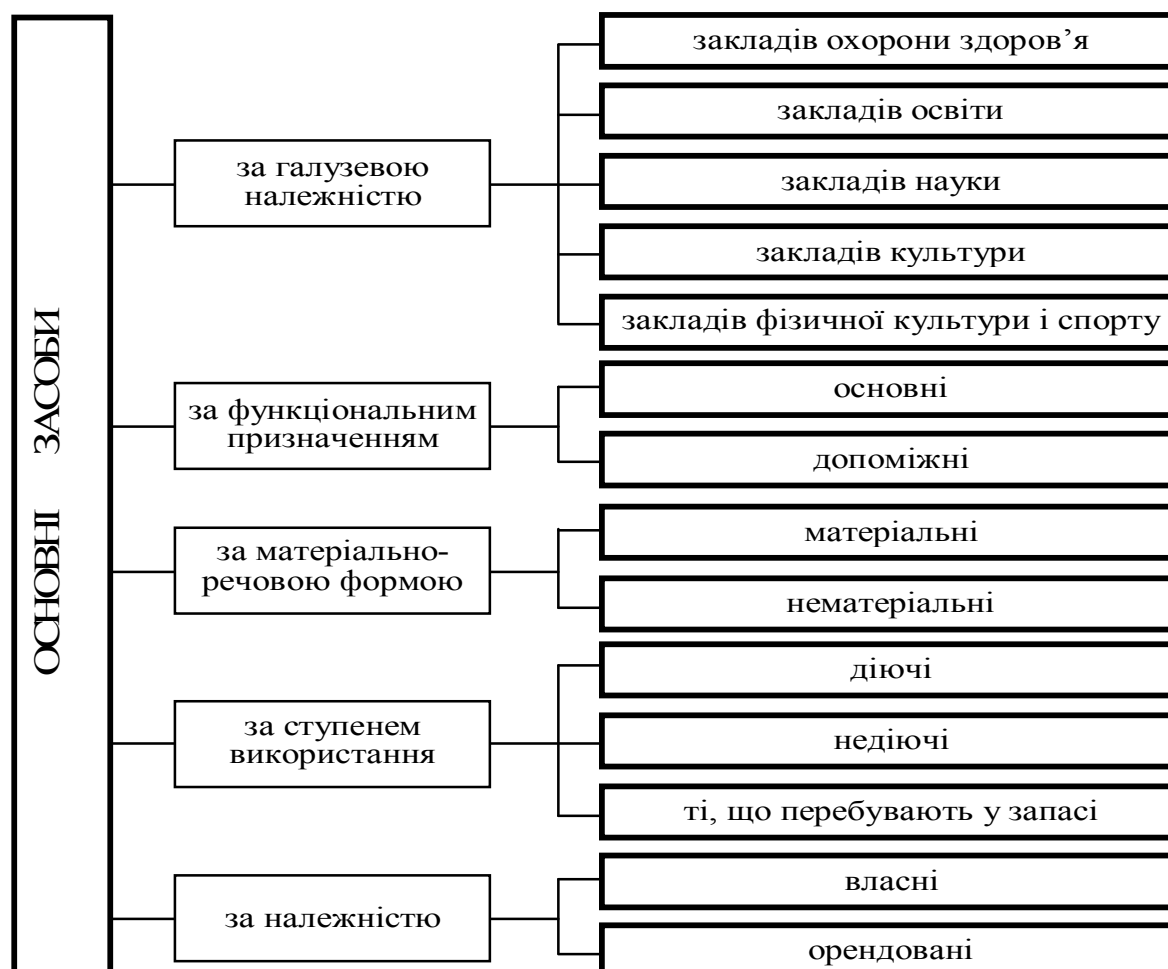

Рис. 1. Класифікація основних засобів

В свою чергу, Р.Т. Джога, вважає, що основну класифікаційну групу необоротних активів становить та, яку утворено за матеріально-речовою ознакою. Ця група має складну структуру, що охоплює матеріальні необоротні активи (ті, що мають фізичну і/або матеріальну форму) та нематеріальні необоротні активи (і ті, що не мають) [8, с.112].

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби класифікуються за такими групами [7]:

- земельні ділянки чи земля;
- капітальні витрати на поліпшення земель;
- будинки і споруди;
- машини й обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади та інвентар;
- тварини;

- багаторічні насадження;
- інші основні засоби.

Класифікація основних засобів за Методичними рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору №11 (із змінами внесеними наказом Мінфіну від 25.09.2015 р. № 840) представлена на рис. 2 [9].

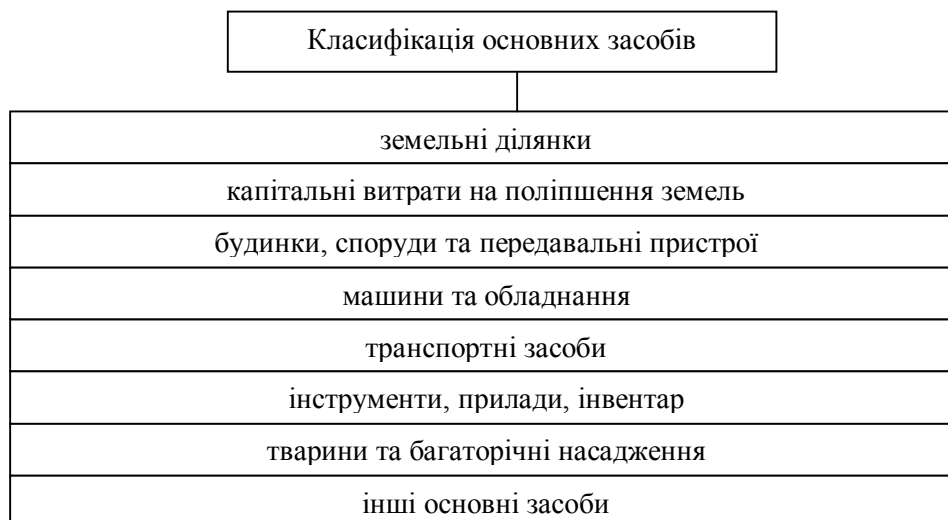

Рис. 2. Класифікація основних засобів за Методичними рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору

Згідно зі ст. 138 Податкового Кодексу необоротні активи поділено на 16 груп замість колишніх чотирьох. По суті, це ті самі групи, що і в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Відмінність полягає у тому, що у правій колонці таблиці 1 (класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів) встановлені мінімально допустимі строки корисного використання. Тобто строк використання окремих груп основних засобів не може бути менший, ніж це встановлено ст. 138 Податкового кодексу [3].

Таблиця 1

Класифікація груп основних засобів і мінімально допустимі строки їх корисного використання

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
1	2
група 1 – земельні ділянки	–
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі, споруди, передавальні пристрої	20,15,10
група 4 – машини та обладнання	5

Продовження таблиці 1

З них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони, мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар, меблі	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12

Таким чином, дослідження показує розбіжність у бухгалтерському та податковому законодавстві щодо визначення поняття «основні засоби» та класифікації: у Податковому кодексі для оподаткування використовують лише матеріальні активи, тобто виробничі «основні засоби», а П(С)БО 7 включає як виробничі, так і невиробничі основні засоби. Тобто П(С)БО 7 «Основні засоби» трактує поняття набагато ширше, ніж Податковий кодекс, а не чітке визначення поняття та класифікації «основних засобів» призводить до підміни у бухгалтерському обліку податковими термінами, що спричиняє труднощі в обліку основних засобів на практиці.

Література

1. Белов А. Н. Бухгалтерський облік в установах невиробничої діяльності. – Ж.: Фінанси, 2006. – 240 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92.
3. Податковий кодекс України. Верховна Рада України від 01.10.2013р.
4. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях: Навчальний посібник. – Центр навчальної літератури, 2008,— 284 с.
5. Бугинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф.Ф. Бугинець. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир, ЖТІ, 2013. – 640 с.
6. Гаценко О.П. Стрибуль О.В. Безуглова Т.Г. Усик Н.С. За ред. Купалової Г.І. Облік у бюджетних організаціях. Навчальний посібник для дистанційного навчання – К.: Ун-т «Україна» 2006. – 248 с.
7. Свірко С. В. Бухгалтерський облік і прийняття рішень у бюджетних організаціях. – К.: КНЕУ, 2000. – 185 с.
8. Джога Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 250 с.
9. Методичними рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору №11 (зі змінами та доповненнями).